

Posudek diplomové práce

Michaela Šilpochová

Beyond Word: Visual Aspects in the Works of Virginia Woolf

Práce Michaely Šilpochové je výjimečná již svým tématem: zabývá se vizuálními aspekty díla Virginie Woolfové, především vztahem próz V. W. a impresionismu (postimpresionismu) v malířství. Jde tedy o práci interdisciplinární, vycházející z dlouhodobého zájmu autorky o komparatistické studium literatury a výtvarného umění.

Práce tohoto zaměření se vystavují jistému riziku, spočívajícím v tom, že výtvarné umění a literatura jsou dvě zcela odlišná média řídící se odlišnými zákonitostmi a technikami. Za velký přínos práce M. Šilpochové pokládám to, že se dokázala těmto úskalím vyhnout a předložila práci originální, neobyčejně podnětnou a inspirující.

Dílo V. Woolfové se pro zkoumání tohoto typu přímo nabízí, neboť V. W. byla bezprostředně ovlivněna estetickým myšlením skupiny Bloomsbury a její umělecký vývoj probíhal v neustálé, v podstatě každodenní konfrontaci s názory malířů a kritiků umění, kteří byli jejími přáteli a členy Bloomsbury. Návaznost jejich próz na impresionismus či postimpresionismus v malířství není tedy subjektivní spekulací, ale má objektivní základ. Práce M. Šilpochové se proto v úvodních kapitolách právem zaměřuje na tuto roli skupiny Bloomsbury. Je zcela logické a oprávněné, že se M. Šilpochová zaměřuje na estetiku Rogera Frye, malíře a kritika umění, organizátora dvou legendárních výstav postimpresionistů v Londýně a čelného představitele modernistické estetiky v Británii. Zvláště ve 3. kapitole (Roger Fry, Post-impresionism and the Cultural Earthquake) podává práce velmi přesný a přesvědčivý rozbor významu postimpresionistických postupů (propagovaných R. Fryem) pro literární dílo V. Woolfové.

Nesmírně zajímavé a stimulující jsou i komentáře M. Šilpochové o malířském a literárním impresionismu a postimpresionismu ve 3. kapitole (Painting with Words), v níž autorka zmiňuje Fryovy pokusy „překládat“ obrazy do slov. Tyto „literární obrazy“ (literary paintings)

byly pro V. W. formativní a projevují se v kratších popisných pasážích v jejích esejích a krátkých prózách (Evening Over Sussex, Sympathy, Flying Over London, Street Haunting aj.). Zatímco tyto pasáže se v esejích (nebeletristické próze) V. W. projevují jako „dekorativní segmenty“ (decorative segments), v jejích uměleckých prózách nabývají tyto výtvarné postupy jiného významu, přesahují pouhou deskriptivnost či dekorativnost a spoluutvářejí jejich umělecký význam. V práci jsou tyto prvky označeny jako „ideologické“ a „interpretační“. Rozlišení popisnosti (dekorativnosti) a významotvornosti vizuálních obrazů V. W. má zásadní význam, protože popisnost sama o sobě je vlastně popřením estetiky R. Frye a skupiny Bloomsbury.

Proto se práce v následující kapitolách zabývá právě oním významotvorným aspektem vizuálních obrazů v díle V. W. V kapitole 4. (příznačně nazvané *The Way Beyond*) autorka zajímavě komentuje vztah V. W. k Cézannovi (byl hlavním objevem londýnských postimpresionistických výstav). Cézannovská otázka „Jak dostat slunce na stránku?“ měla pro V. W. klíčový význam. To, co Fry nazýval „signifikantní formou“ (significant form), to jest určitou hlubinnou strukturou (design) obrazů (např. Cézannových), má zajímavou paralelu v literárních dílech V. W. (v práci je to demonstrováno zvláště přesvědčivě na prózách *Paní Dallowayová*, *K majáku* a *Vlny*). Za zcela fascinující v této kapitole pokládám srovnání Fryova Eseje o estetice a dvou klíčových esejů V. W., které naznačují hlavní směřování jejího literárního myšlení (*Mr Bennett and Mrs Brown*, *Modern Fiction*).

Neméně pozoruhodná je i kapitola 5. (*The Impressionist Moment*), kapitola 6. (*The Bronze Body Beneath*) a kapitola 7. (*Moments of Vision*). Srovnání „okamžiků vidění“ (moments of vision) a Joyceových epifanií (epiphanies) je pozoruhodné a Michaela Šilpochová v závěru brilantně komentuje vizuální i vizionářský aspekt próz V. W. Souvislost mezi Fryovým esejem *The Artist's Vision* a poslední větou románu *K majáku*, kterou pronáší malířka Lily Briscoe („I have had my vision“) je zřejmá a v práci velmi přesně komentovaná. Způsob, jakým V. W. zachází se strukturou (design), rytmem a tkání má jasně dokumentovanou obdobu v estetice impresionismu a postimpresionismu. Stejně klíčový význam mají v myšlení o literatuře i literární praxi V. Woolfové zmíněné okamžiky

vidění, jejichž smysl je právě v tom, že odhalují strukturní vztahy pod povrchem každodenní reality. Tyto „okamžiky vidění“ nevidí M. Šilpochová jako „velká odhalení“ (great revelations) , ale jako „malé každodenní zázraky“ (little daily miracles). je to opět přesná formulace, mířící k podstatě próz V. W. Zde se téměř nabízí paralela s Lyotardovým rozlišením „velkého“ a „malého“ vyprávění.

Na práci oceňuji i to, že Michaela Šilpochová si je vědoma i jistých omezení impresionistické metody. Byl bych rád, kdyby se k tomuto problému vyjádřila i na veřejné obhajobě.

Pokládám práci M. Šilpochové za metodologicky i formulačně vyzrálou, mimořádně podnětnou a hodnotím ji jednoznačně jako výbornou.

Prof. PhDr. Martin Hilský, CSc

V Praze 1. 2. 2009

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Martin Hilský', written over a long horizontal line that extends across the page.